

E · R · S · O

EESTI RIIKLIK SÜMFOONIAORKESTER

ERSO
PEASONSOR

HOOLA
SUURSponsor

myfitness
HEALTH CLUBS & GYM

LIVIKO
— SINCE 1898 —

RADISSON COLLECTION
TALLINN

BioBlock®

NORDIC
CATERING

NORDAID

PAKEND & PRINT
ERSO THEATRIKESKUS

BELLINCAMPI JA COLAFELICE

KLAVER
**LEONARDO
COLAFELICE**

ERSO

DIRIGENT
**GIORDANO
BELLINCAMPI**

19

JAANUAR
ESTONIA KONTSERDISAAL
2024

**WEBER
BEETHOVEN
STRAUSS**

iute

ERSO PEASPONSOR

ELAV INSPIREERIV RIKASTAV

Eesti muusikat viivad üheskoos maailma ERSO ja fintech lute

ERSOga on võimalik koos kasvada.
Meid seob otsing ja inspiratsioon.
Nii ERSO kui ka lute püüdleavad alati
tiptaseme poole.

- TARMO SILD
lute juht ja kaasasutaja

E · R · S · O

BELLINCAMPI JA
COLAFELICE

LEONARDO COLAFELICE klaver
Eesti Riiklik Sümfooniaorkester
Orkestri kontsertmeister Triin Ruubel
Dirigent GIORDANO BELLINCAMPI

kell 19 – sümfooniakontsert

LEONARDO COLAFELICE klaver

Eesti Riiklik Sümfooniaorkester

Orkestri kontsertmeister Triin Ruubel

Dirigent GIORDANO BELLINCAMPI

Carl Maria von Weber (1786—1826)

Avamäng ooperile „Euryanthe“, op. 81 (1823) ~9'

Ludwig van Beethoven (1770—1827)

Klaverikontsert nr 3 c-moll, op. 37 (1800) ~35'

Allegro con brio

Largo

Rondo. Allegro — Presto

vaheaeg

Richard Strauss (1864—1949)

Sümfooniline poeem „Kangelase elu“, op. 40 (1898) ~45'

Der Held / Kangelane

Des Helden Widersacher / Kangelase vastased

Des Helden Gefährtin / Kangelase kaaslanna

Des Helden Waldstaff / Kangelase võitlusväli

Des Helden Friedenwerke / Kangelase rahulik töö

*Des Helden Weltflucht und Vollendung / Kangelase taandumine
ja jõudmine täiusele*

Kontserdist teeb otseülekande ERSO TV (erso.tv), salvestis on ka järelkuulatav ja -vaadatav.

Carl Maria von Weber (1786—1826)
Avamäng ooperile „Euryanthe“, op. 81 (1823)

Saksa romantilise ooperi alusepanija Carl Maria von Weber seostub tänapäeval eelkõige müstilise lavateosega „Nõidkütt“, muus osas on aga oma kaasaja ühe kuulsama helilooja looming suuresti unustusse vajunud, välja arvatud mõned soolo- ja kammerteosed ning tänasel kontserdil kõlav avamäng tema teisele olulisele ooperile „Euryanthe“. Valdavalt nõrgast libretost ja väga pikast kestvusest põhjustatud „Euryanthe“ võrdlemisi tagasihoidlik edu on viinud selleni, et tänaseks esitatakse tervest ooperist regulaarselt vaid avamängu, samas on tegu muusikaliselt väga tugeva ja omas ajas uuendusliku teosega, mis kuulutas ette ka Wagneri ooperite tulekut.

Teatrimaailm sai Weberile tuttavaks juba lapsepõlves — tema mõlemad vanemad olid rändava teatritrupi liikmed ning esimesed loomingulised katsetused muusikateatri vallas tegi noor helilooja juba enne täisealiseks saamist. Järgnes muusikajuhi koht Breslau linna teatris, kus Weberi püüdlused kohalikku teatrielu ümber korraldada olevat kaasa toonud isegi happega mürgitamise katse. 1817. aastal sai heliloojast ooperijuht Dresdenis, kus mõne aja pärast valmiski ülimenukas „Nõidkütt“ („Der Freischütz“, 1821). Tiivustatud esimese ooperi edust, asus Weber kirjutama „Euryanthe“, püüdes liikuda komponeerimisel komplekssema ja dramaatilisema stiili poole. Ooper esietendus 1823. aasta oktoobris, kuid ei saavutanud „Nõidkütile“ sarnast

edu — juba mainitud äärmuslik pikkus (üle nelja tunni) ning kohati segane ja ebatõepärane süžee tegid ooperi vastuvõtmise publikule keeruliseks. Lisaks valitsesid tollal Viini teatrilavadel kaunikõlalised Bellini, Rossini ja Donizetti *bel canto* ooperid ning Weberi raskepärasem oopus jäi kuulajatele võõraks.

Kolmevaatuselise ooperi libreto autoriks oli saksa poetess ja näitekirjanik Helmina von Chézy (1783—1856), kes tugines teksti loomisel keskaegsele prantsuse jutustusele. Lühidalt on ooperi süžee järgmine: krahv Lysiart veab hiljuti võitlusväljalt naasnud krahv Adolariga kihla, et suudab võita tolle kihlatu Euryanthe südame ning tõestada neiu truudusetust. Samal ajal aitab Euryanthe hüljatud Eglantinet, kes on Adolari armunud ja püüab seetõttu Euryanthele mõjutada Lysiarti võrgutustele järele andma. Tal õnnestub Euryanthele välja uurida Adolari süngeim saladus — krahvi õde Emma on pärast armsama surma endalt elu võtnud ning ei saa rahu enne, kui tema hauas lebavat sõrmust on niisutanud süütu neitsi pisarad. Saladuse väljatulek viib Adolari ja Euryanthe mõneks ajaks lahku, kuid lõpuks tuleb tõde Eglantine ja Lysiarti sepitsustest päevavalgele. Adolar ja Euryanthe on taas koos ning ka Emma hing saab rahu tänu Euryanthe pisaratele.

„Euryanthe“ avamäng on kirjutatud *grand opera* parimas traditsioonis, mis kinnistub vaid mõned aastad hiljem Meyerbeeri ja Wagneri loomingus. Avamängu muusika põhineb ooperi teiste osade muusikalisel materjalil ning mitmed motiivid on suhestatud konkreetsete karakterite või situatsioonidega, ennustades ette Wagneri tulevast ideed juhtmotiividest. Jõuline ja energiline algusosa sisaldab kahte teemat, mis mõlemad seostuvad peategelasega. Keskmises aeglasel, veidi kummitusliku laadiga osas domineerivad summutatud keelpillid, esitades muusikat, mis kujutab Adolari surnud õe Emma vaimu. Avamängu lõpus naaseb algne elav meeleolu, kõlavad juba tuttavad teemad ning efektne kooda paneb numbrile särava punkti.

ERSO on „Euryanthe“ avamängu esitanud aastatel 1944 (dirigent Paul van Kempen), 1961 (dirigent Neeme Järvi), 1976 (dirigent Emin Hatšaturjan), 1987 ja 2007 (dirigent Nikolai Aleksejev).

Ludwig van Beethoven (1770—1827)

Klaverikontsert nr 3 c-moll, op. 37 (1800)

Ludwig van Beethoveni viis klaverikontserti kuuluvad sümfooniade kõrval tema olulisemate instrumentaalsete suurvormide hulka ning on olnud interpretide ja publiku seas alati väga populaarsed. Olles ise erakordselt

väljapaistev pianist, tundis helilooja suurepäraselt klaveri võimalusi ning kuni süvenev kuulmislangus polnud veel täiesti võimust võtnud, komponeeris ta kontserdid just iseend solistina arvesse võttes. Nii nagu mitme teisegi žanri puhul (keelpillikvartett, klaverisonaat, sümfoonia, keelpillikvintett), jõudis Beethoven klaverikontserdi puhul küpse klassikalise stiilini 18. ja 19. sajandi vahetusel, mil valmis tema kolmas oopus selles vallas — klaverikontsert nr 3 c–moll, op. 37.

Üldiselt arvatakse, et Beethoven töötas kontserdi kallal vahemikus 1799—1803, kuid esimesed mõtted uuest teosest tekkisid nähtavasti juba pärast Berliini külastamist 1796. aastal, mil helilooja pani kirja idee c–moll kontserdist ning timpanitega kadentsist. Preisi prints Louis Ferdinandile pühendatud kontsert tuli esmaettekandele 5. aprillil 1803 Theater an der Wienis helilooja suurel autoriõhtul, kus kõlasid esmakordselt ka tema teine sümfoonia ning helilooja ainuke oratoorium „Kristus Õlimäel“. Solistina astus üles Beethoven ise.

Klaverikontsert ei jätnud esiettekandel kuigi tugevat muljet, mille põhjuseks võis olla nii hiigelpikk kava, teisejärguline orkester kui ka vähene prooviaeg. Beethoveni õpilase Ferdinand Riesi sõnul toimus ainuke proov sama päeva hommikul kell kaheksa ning seal valitses täielik kaos:

„Poole kaheks olid kõik kurnatud ja rahulolematud. Vürst Karl Lichnowsky, kes oli proovis algusest peale, saatis laiali suured korvid võileibade, külma liha ja veiniga. Ta kutsus kõiki muusikuid endale toitu võtma ja kollegiaalne õhkkond sai taastatud.“

Lisaks korralduslikele kitsaskohtadele oli klaverikontserdi partituur esiettekande hetkeks tegelikult veel pooleli. Beethoveni sõber Ignaz von Seyfried, kes oli heliloojale kontserdil lehepöörajaks, meenutas hiljem:

„Nägin praktiliselt ainult tühje lehekülgi, vaid mõnele neist olid kritseldatud üksikud mulle täiesti arusaamatud egiptuse hieroglüüfid, mis olid talle [Beethovenile] meeldetuletuseks, sest ta mängis peaaegu kogu solistipartii mälu järgi nagu sageli, kui tal polnud aega kõike paberile panna. Niisiis, iga kord kui ta jõudis mõne nähtamatu lõigu lõppu, noogutas ta mulle salaja ja ma pöörasin lehte. Minu mure selline noogutus maha magada lõbustas teda väga ja selle meenutamine meie kontserdijärgsel õhtusöögil kutsus tal esile naerupahvakud.“

Leipzigis ajaleht Zeitung für die elegante Welt kirjutas pärast kontserti, et „Beethoven, kes on muidu tuntud suurepärase pianistina, ei suutnud esitusega publikut täielikult rahuldada“. Teine ja edukam klaverikontserdi ettekanne toimus Viinis aasta hiljem juba lõpetatud ja avaldatud partituuriga ning helilooja asemel soleeris tema ülal mainitud õpilane Ferdinand Ries.

Beethoveni kolmas klaverikontsert kannab endas sarnaselt esimesele ja teisele viiteid Mozarti sama žanri teostele, kuid on samas juba selgelt omanäolisem, kuulutades ette Beethoveni küpset autoristiili ning kujunedes 19. sajandi klassikalise-romantilise instrumentaalkontserdi etaloniks. Kontsert peegeldab helilooja püüdlust jõuda selles žanris kaugemale pelgast välisest viimistletusest ning liikuda suurema dramaatilisuse suunas. Tähelepanuväärne on c-moll helistiku valik, mis eelnevalt kehastas Beethoveni loomingus „pateetilisi“ meeleolusid; sajandivahetusel saab aga „heroiliseks“ helistikuks (viies sümfonia, „Eroica“ leinamarss, avamäng „Coriolanus“). Nimetatud „heroilisust“ on mingil määral ette aimata ka kolmandas klaverikontserdis. Lisaks kasutab Beethoven solistipartiis esmakordselt ulatust üle viie oktaavi, mida võimaldas klaveri areng 18. sajandi lõpul.

Kontsert algab unisoonis, marsiliku rütmikaga ning kolmkõlalise liikumisega, andes teosele kohe militaarse varjundi, mida süvendavad trompetid ja löökpillid, ning meenutades Mozarti samas helistikus 24. klaverikontserdi algust. Orkestri sissejuhatuses kõlab kaks põhiteemat, esimene neist sõjakas, teine laulev ja lüüriline. Laskuva motiiviga algav solistipartii sarnaneb orkestraalse ekspositsiooniga, korrates teemasid omapoolsete täiendustega. Kadentsi improviseeris Beethoven esiettekanDEL ilmselt koha peal, kuid hiljem on ta kirjutanud välja ka ühe võimaliku variandi, mida pianistid nüüd sageli

esitavad. Kadentsi lõpus astuvad klaveriga dialoogi timpanid, kuulutades ühtlasi ette orkestri sissetulekut.

Jõulisele avaosale (*Allegro con brio*) järgnev mõtlik ja aeglane teine osa (*Largo*) avab täiesti teistsuguse maailma ning on kui rahulik oaas paatoslike ja rahutute välimiste osade vahel. See algab säravas E-duuris ehk kaugel alghelistikust — traditsioonilisem valik olnuks Es-duur. Solisti esitatud teema on kaunis ja hümnilik, Beethoveni õpilase Carl Czerny sõnul peaks see kõlama „püha, eemaloleva ja taevalikuna“. Solistipartii on teises osas eriti ornamentaalne ja värvikas.

Rõõmsat rondovormis finaali alustab solist üksi, esitades erutatud loomuga teemat. Osa jooksul jõutakse c–mollist vahepeal lühikeseks ajaks teise osa helistikku E-duuri ning lõpuks C-duur koodani, mille ekspressiivne meeleolu tuletab meelde *opera buffa* juubeldavat ja tormakat finaali.

ERSO esituses kõlab Beethoveni kolmas klaverikontsert juba 35. korda. Viimati esitati seda 2021. aastal, mil solistiks oli Kalle Randalu ja dirigeeris Juha Kangas.

Richard Strauss (1864—1949)

Sümfooniline poeem „Kangelase elu“, op. 40 (1898)

Hilisromantiku Richard Straussi loomingus on selgelt esiplaanil kaks žanri — ooperid ja sümfoonilised poeemid. Viimaseid võib pidada 19. sajandi lõpu programmilise muusika eredaimateks näideteks, mis laiendasid žanri seniseid piire ning olid 1890. aastatel üldse kõige uuenduslikumate ja modernsemate orkestriteoste seas. Sümfooniline poeem kujunes välja Liszti, Berlioz ja Wagneri loomingus, Straussile tutvustas seda aga lähemalt Eestis sündinud viiuldaja Alexander Ritter (1833—1896), kellega koos töötati Meiningeni õukonnaorkestris. Ritter oli ise loonud kuus sümfoonilist poeemi ning julgustas noort heliloojat samuti žanri võimalusi avastama. Strauss on selle kohta öelnud kuulsaks saanud sõnad, et „uued ideed peavad otsima uusi vorme“.

Straussi varasemad sümfoonilised poeemid „Don Juan“, „Macbeth“ ning „Surm ja kirkastumine“ valmisid 1880. aastate lõpus ning tõid heliloojale esimese suurema kuulsuse. Seejärel võttis Straussi tähelepanu aga mõneks ajaks endale ooperižanr, mille tulemuseks oli helilooja esimene teos selles vallas. Paraku ei saavutanud ooper „Guntram“ loodetud menu ning see ebaedu suunas Straussi taas sümfoonilise poeemi juurde, mis omandas

nüüd uutmoodi kaalukuse ja tähenduse. Tema hilisemaid poeme iseloomustab monumentaalsus (sarnanevad mahult terve sümfooniaga), radikaalsem vormikäsitlus, selgemalt väljenduv programm ning tugevamad autobiograafilised jooned. Selliste poemide hulka kuulub ka tänasel kontserdil kõlav „Kangelase elu“ („Ein Heldenleben“), op. 40.

Strauss alustas uue poemi visandamist Baieri mägijuurordis 1898. aasta juulis, olles seejuures selgelt mõjutatud Beethoveni „Eroicist“. Nii kirjutas ta sündiva teose kohta järgnevalt:

„Selle pealkiri on „Kangelase elu“ ja kuigi selles pole leinamarssi, sisaldab see palju metsasarvesid, sest metsasarved sobivad kõige paremini kangelaslikkuse väljendamiseks. Tänu tervislikule maaõhule on mu visand hästi edenenud ja ma loodan, et saan selle uue aasta alguseks valmis.“

Samal aastal oli Straussil töös ka teine sümfooniline poeem, „Don Quixote“, mida ta nägi lahutamatuna „Kangelase elust“ ning selle omamoodi täiendusena — ühe teose keskmes antikangelane ja teises päris kangelane. Sarnase kontrastse paari moodustavad ka kaks teist „Guntrami“-järgset poemi: „Till Eulenspiegel“ ja „Nõnda kõneles Zarathustra“.

Strauss pühendas poemi 27-aastasele hollandi dirigendile Willem Mengelbergile ning Concertgebouw' orkestrile, kuid teose esiettekandel 3. märtsil 1899 juhatas seda siiski Strauss ise ja mängis hoopis Frankfurdi Ooperi- ja Muuseumiorkester. Mitmed kaasaegsed kriitikud hindasid teost väga teravalt. Üks hävitavamaid hinnanguid tuli Otto Floersheimilt:

„Kõige inetuma, kakofoonilisema, räigema, ebaühtlasema, väärastunuma muusikani, mida ma olen kogu oma elu jooksul kuulnud, jõutakse osas „Kangelase võitlusväli“. Inimene, kes kirjutas selle ennekuulmatult jubeda müra, mis ei vääri enam sõna „muusika“, on kas kuutõbine või läheneb kiirelt idiootsusele.“

Straussi biograaf Richard Specht kirjutas jällegi hiljem 1924. aastal:

„Kõikidest Straussi sümfooniatega ei ole ühtki klassikalisemat oma hiilgavate teemade poolest, ühtki tihedamalt seotud oma kuue osa ühtsuses, mis on kokku sulatatud üheks tervikuks, ühtki, mis oleks julgem oma kangelaslikus ülevuses või liigutavam oma lõplikus rahulikus saatusega leppimises, kui see sümfooniline peegeldus temast endast ja tema eluseiklusest, mida ta on teadliku uhkusega nimetanud „Kangelase eluks“... Kindlasti saabub aeg, mil see on nõuetekohaselt hinnatud ja armastatud.“

„Kangelase elu“ puhul on sageli kõige tulisemaks küsimuseks teose autobiograafilise aspekt, kuna „Symphonia domestica“ kõrval annab see kõige rohkem alust leida seoseid helilooja enda eluga. Strauss ise väljendas end sel teemal hägusalt, napilt ja kahemõtteliselt, jättes veelgi rohkem ruumi oletustele. Näiteks olevat ta öelnud, et „ma pole kangelane, ma pole loodud võitluse jaoks“, samas sisaldab poeem üle 30 tsitaadi helilooja varasematest teostest ning algselt lisas Strauss sümfoonilisele poeemile ka programmilised alapealkirjad, millest ühe puhul (kolmas osa) kinnitas ta kirjanikule Romain Rollandile, et see portreerivat tema abikaasa Pauline'i naiselikkust kogu selle „keerukuses“. Kriitik Richard Freed'i sõnul viitab autobiograafilisusele ka see, et Strauss otsustas juhatada esiettekannet ise Mengelbergi asemel.

Teiseks on „Kangelase elu“ ja teised hilisemad poeemid kahtlemata seotud Straussi suhtega Nietzschesse. Strauss oli olnud aastaid Schopenhaueri ja Wagneri vaadete pooldaja, kuid ajapikku lõi tema usk muusika metafüüsilisse käsitlusse kõikuma ning varises lõplikult kokku pärast „Guntrami“ loomist. 1893. aastast loobus Strauss suhetest wagnerliku Bayreuthiga ning sukeldus Nietzsche filosoofilistesse põhimõttesse, võttes omaks tolle antimetafüüsilised ja antikristlikud vaated. Nietzsche mõjul kujundas helilooja oma loominguga uue esteetika, milles muusikal pole enam müstilist ning lunastuslikku funktsiooni.

Ulatuslik teos on kirjutatud suurele orkestrile — ainuüksi metsasarvesid on kaheksa, lisaks viis trompetit ja mitmed teised vaskpillid. Poeem on

tõeliselt läbikomponeeritud ning kuigi see jaotub kuueks pealkirjaga osaks, esitatakse seda pausideta, v.a dramaatiline peatus esimese osa lõpus. Lisaks väärib äramärkimist, et Strauss on rakendanud poeemis Wagneri ooperitest tuttavat juhtmotiivi ideed.

Esimene osa „Der Held“ esitleb mõistagi peategelast, kes pole Straussi sõnul mitte konkreetne kirjanduslik või ajalooline isik, vaid pigem ideaal mehisest heroismist. Alguse jõuline põhiteema tugineb Es-duur kolmkõlale, mida mängitakse peaaegu kolme oktaavi ulatuses. Teine teema on vastukaaluks lüüriline ning kõlab esmakordselt kõrgete keel- ja puhkpillide esituses H-duuris.

Teist osa „Des Helden Widersacher“ tõlgendatakse sageli autobiograafilisena, nähes erinevates puupuhkpillide ja madalate keelpillide partiides portreeteritud „vastastes“ Straussi kaasaegseid kriitikuid, kellele polnud helilooja muusika meeltemööda. Ehkki kangelane saab vahepeal vastastelt hävitavaid rünnakuid ning seetõttu on tema motiiv ajutiselt kurblikus minooris, saavad osa lõpus kriitikud põrmustatud vaskpillide fanfaarilike hüüetega. Kindlalt autobiograafiline on ka juba eespool mainitud kolmas osa „Des Helden Gefährtin“, mille inspiratsiooniks oli Straussi abikaasa Pauline, keda kujutab siin sooloviil.

Neljas osa „Des Helden Walstatt“ on väga värvikas, militaarset varjundit annavad trummid ja trompetid. Järgnev „Des Helden Friedenswerke“ on taas varjamatult biograafiline, kuna just siin on kõige rohkem muusikalisi tsitaate helilooja varasematest sümfoonilistest poeemidest. Viimase osaga „Des Helden Weltflucht und Vollendung“ jõutakse rahuliku lõpuni — kangelane on vajalikud võitlused pidanud ning tõmbub maailmast tagasi, tundes oma saavutustest teenitud rahulolu.

Richard Straussi „Kangelase elu“ on ERSO esituses kõlanud Eri Klasi (1978, 1981, 2012), Jüri Alperteni (1986), Arvo Volmeri (1995, 2005), Jin Wangi (2000) ja Nikolai Aleksejevi (2014) juhatusel.

Meeta Morozov

Leonardo Colafelice.

LEONARDO COLAFELICE võitis 2016. aasta augustis teise preemia väärikal Clevelandi rahvusvahelisel klaverikonkursil ja sai lisaks kolm eripreemiat: publikuauhinna, parima vene helilooja teose esituse preemia ja noorte žürii preemia. 2020. aasta jaanuaris võitis ta kolmanda preemia, pronksmedali ja publikupreemia Gurwitzi rahvusvahelisel pianistide konkursil San Antonios (Texas, USA). Lisaks tunnustas San Antonio linnapea Ron Rinenberg teda auhinnaga „Muusa saadik“ („Emissary of the Muse“).

2019. aasta maikuus toimunud esimesel Hiina rahvusvahelisel konkursil Pekingis pääses ta kuue finalisti hulka. Varasemalt on ta pälvinud arvukalt mitmesuguseid rahvusvahelisi auhindu: 2014. aasta maikuus, vaid kaheksateistkümneaastasena, jõudis Leonardo Colafelice kuue finalisti hulka Arthur Rubinsteini nimelisel XIV rahvusvahelisel klaverikonkursil Tel Avivis, kus ta sai koguni kolm eripreemiat: parim klassikalise kontserdi interpret, parim Chopini kompositsiooni interpret ja õppestipendium „Advanced Studies Grant“ kõige tähelepanuväärsemale pianistile alla 22-aastaste kategoorias. 2014. aasta oktoobris määras Põhja-Itaalias asuv Appiano linn talle A. B. Michelangeli preemia.

Aastatel 2012–2013 võitis ta arvukalt tähtsaid rahvusvahelisi tunnustusi: 2012. aastal kuldmedal Gina Bachaueri nimeliselt noorte artistide rahvusvahelisel klaverikonkursilt Salt Lake Citys (USA); esimene auhind Tho-

mas & Evon Cooperi rahvusvaheliselt konkursilt Oberlinis ja Clevelandis (USA); kuldmedal Eastmani noorte artistide rahvusvaheliselt klaverikonkursilt Rochesteris (USA); 2013. aastal esimene preemia Yamaha USASU rahvusvaheliselt pianistide konkursilt Arizonas, kus kuldmedali andis talle üle Martha Argerich; esimene preemia Aarhuse rahvusvaheliselt pianistide konkursilt Taanis; ja lõpuks veel esimene preemia Hilton Headi rahvusvaheliselt noorte artistide konkursilt Lõuna-Carolinas (USA).

Ta on olnud ka paljude teiste rahvusvaheliste pianistide konkursside võitja: Rahvusvaheline põhjaregiooni noorte pianistide võistlus Newcastle'is (Ühendkuningriik); Rahvusvaheline Fryderyk Chopini nimeline pianistide konkurss noortele artistidele Szafarnias (Poola); Concours Musical de France Pariisis; rahvusvaheline konkurss Torneo Internazionale di Musica (TIM) Veronas (Itaalia) ja Padova linna preemia Padovas (Itaalia).

1995. aastal Altamuras sündinud Leonardo Colafelice on praegu Bari N. Piccinni nimelise konservatooriumi dotsent. Colafelicet kutsutakse regulaarselt esinema nii tähtsamatesse Itaalia linnadesse kui ka välismaale — erinevatesse paikadesse Ameerika Ühendriikides, Kanadasse, Prantsusmaale, Saksamaale, Ühendkuningriiki, Taani, Rootsi, Šveitsi, Poola, Ungarisse, Iisraeli, Marokosse, Türgi, Norra, Eestisse, Tšiilisse ja Gruusiasse. Ta on esinenud koos arvukate ja nimekate orkestritega, näiteks Clevelandi orkestri, Iisraeli filharmooniaorkestri, Rochesteri filharmooniaorkestri, Toledo sümfooniaorkestri, Aarhuse sümfooniaorkestri, Kristiansandi sümfooniaorkestri, Tšiili sümfooniaorkestri, Maroko filharmooniaorkestri, Orchestra i Pomeriggi Musicali ja paljude teistega. Ta on Alta Murgia Festivali asutaja ja kunstiline juht.

„Olen väga vaimustunud, kuulates nii vapustavat pianisti ja muusikut. Tänan sind sinu muusika eest!“ (Marta Argerich, 2013)

„Noor Leonardo Colafelice, keda kuulasin täna õhtul, avaldas oma virtuosuse ja kvaliteetse mänguga mulle sügavat muljet. Vaid 12-aastaselt saab ta üllatavalt kergelt hakkama kõigi tehniliselt raskete, isegi ohtlikeks peetavate paladega. Leonardo Colafelice on pianistik sündinud ja tal saab olema särav karjäär.“ (Aldo Ciccolini, 2009)

Giordano Bellincampi. © Andreas Köhring.

GIORDANO BELLINCAMPI on Aucklandi filharmooniaorkestri muusikali-
ne juht. Varasemalt on ta olnud Milano Orchestra i Pomeriggi Musicali pea-
dirigent, Kristiansandi sümfooniaorkestri peadirigent aastatel 2013–2018,
Duisburgi filharmooniaorkestri muusikajuht aastatel 2012–2017, Aarhusis
asuva Taani Rahvusoperi muusikajuht aastatel 2005–2013, Kopenhaa-
geni filharmooniaorkestri muusikajuht aastatel 2000–2006 ning aastatel
1997–2000 oli ta ka Taani juhtiva kaasaegse ansambli Athelas Sinfonietta
Copenhagen peadirigent.

Bellincampi esineb regulaarselt külalisena paljude orkestritega üle kogu
maailma, Skandinaaviast ja Euroopast Põhja–Ameerika ning Aasia ja Aust-
ralaasia piirkonnani. Tema tohutu repertuaar hõlmab nii klassikalist, ro-
mantilist kui ka kaasaegset muusikat, kuid teda tunnustatakse eelkõige
Kesk–Euroopa, Itaalia ja Skandinaavia sümfoonilise muusika juhatamise
eest ning oluliste koori- ja vokaalteoste interpreteerimise eest.

Tema hiljutised tipphetked Aucklandi filharmooniaorkestriga hõlmavad
Beethoveni sümfooniate terviktsükli helilooja 250. sünniaastapäeva tä-
histamiseks, pidulikku esinemist Aucklandi Kiri Te Kanawa teatri ümber-
nimetamise puhul ning Hans Abrahamseni metsasarvekontserdi ettekan-
net, mis telliti heliloojalt koos Berliini Filharmoonikutega. Ta dirigeeris ka
Korngoldi „Surnud linna” Uus–Meremaa esiettekannet. See oli viimastine
teos, mida mängiti iga-aastaste operietenduste sarjas, mille raames on
orkester esitanud väga mitmekesist repertuaari, sealhulgas Verdi „Aida” ja
„Othello”, Mozarti „Don Giovanni” ja Puccini „Manon Lescaut”. Ta debü-
teeris ka Queenslandi sümfooniaorkestri ja Florida Jacksonville’i sümfoo-

niaorkestriga ning dirigeeris sümfoonilisi kavu Bolzano ja Trento Haydni orkestri, Toledo sümfooniaorkestri, Kanada Victoria sümfooniaorkestri, Tasmaania sümfooniaorkestri, Orquestra Sinfónica do Porto Casa da Música ja Orchestra Sinfonica Siciliana ees. Varasematel aastatel on ta esinenud ka silmapaistvatel Wagneri ooperi- ja orkestrimuusika galaetendustel koos Duisburgi filharmooniaorkestriga, et tähistada orkestri koduhoone taasavamist Duisburgi Mercatorhalls. Samuti on ta esinenud Amsterdami legendaarses Concertgebouw' saalis, kus esitati Nielseni, Sibeliuse ja Beethoveni loomingut.

Hooaja 2023/24 jooksul juhatab Bellincampi Aucklandi filharmooniaorkestri põhirepertuaari, mis hõlmab ka Mahleri ja Mendelssohni viiendaid sümfooniaid, esineb taas Eesti Riikliku Sümfooniaorkestri ja Queenslandi sümfooniaorkestriga ning teeb oma kauaoodatud debüüdi Sydney sümfooniaorkestriga. Ta juhatab ka Göteborgi ooperi uut „Tosca“ lavastust.

Bellincampi sai ooperivaldkonnas tuntuks oma Puccini „Boheemi“ debüüdiga 2000. aastal Kopenhaageni Kuninglikus Ooperis. Ta on sellest ajast saadik Kuninglikus Ooperis dirigeerinud mitut olulist Itaalia ooperit, keskendudes eelkõige Puccinile ja Verdile, ning 2005. aastal juhatab ta ooperi uue hoone avamisel „Aida“ uut ja paljukiidetud lavastust. Samuti on ta palju esinenud Deutsche Oper am Rheiniga, dirigeerides selliseid teoseid nagu „Luisa Miller“, „Norma“ ja „Talupoja au“ / „Pajatsid“. Taani Rahvusooperi muusikajuhina dirigeeris Bellincampi muu hulgas „Roosikavaleri“, „Lendavat hollandlast“, „Tristanit ja Isoldet“, „Don Giovanni“ ja „Võlufööti“.

Bellincampi ulatuslik diskograafia hõlmab Ross Harrise kuuendat sümfooniaat Naxosele koos Aucklandi filharmooniaorkestriga, arvukaid taani heliloojate (nt Holmboe, Lumbye, Joachim Andersen, Per Norgard, Ole Schmidt ja Ib Glindemann) muusika salvestisi plaadifirmadele Da Capo ja Marco Polo ning Vweyse ooperi „Unerohi“ esiettekannet, samuti Itaalia ooperiaariaid Liping Zhang'i ja Praha filharmooniaorkestriga ning Nielseni kolmandat sümfooniaat plaadifirmale EMI Classics, lisaks Svendseni ja Waltoni teoseid. Duisburgi filharmooniaorkestriga andis ta välja Nielseni viiulikontserdi salvestise (solist Kolja Blacher).

Itaalias sündinud ja noorena Kopenhaagenisse kolinud mees alustas oma karjääri Taani Kuninglikus Orkestris tromboonimängijana ja 1994. aastal debüteeris ta kutselise dirigendina. Taani Kuningliku Akadeemia dotsendina on Giordano Bellincampi pühendunud tuleva põlvkonna orkestrimuusikute ja dirigentide koolitamisele, samuti annab ta regulaarselt meistriklasse ning on žürii liige mitmel rahvusvahelisel dirigendivõistlusel. 2010. aastal sai ta Taani kuninglikult perekonnalt Taani kultuurile osutatud teenete eest Dannebrog'i rüütli ordeni, samuti on Itaalia president tunnustanud teda Itaalia muusika rahvusvahelise edendamise eest.

EESTI RIIKLIK SÜMFOONIAORKESTER (ERSO) on elav ja mitmekülgne orkester, kes püüdleb alati tipptaseme poole. Eesti vanimal ja mainekaimal regulaarselt tegutseval sümfooniaorkestril täitub sel hooajal 97. tegevusaasta. ERSO ajalugu ulatub aastasse 1926 ning sarnaselt paljude omataolistega maailmas on see seotud rahvusliku ringhäälingu sünni ja arenguga. Alates hooajast 2020/2021 on enam kui 100-liikmelise orkestri peadirigent ja kunstiline juht Olari Elts. Neeme Järvi jätkab koostööd ERSOga eluaegse aupeadirigendina, orkestri kunstiline nõustaja on Paavo Järvi, varasemad peadirigendid on olnud Olav Roots, Paul Karp, Roman Matsov, Neeme Järvi, Peeter Lilje, Leo Krämer, Arvo Volmer, Nikolai Aleksejev ja taas Neeme Järvi. ERSO on käinud arvukatel turneedel ning osalenud mainekatel rahvusvahelistel muusikafestivalidel. Möödunud hooajal esineti Olari Eltsi juhatusel Nürnbergis, Münchenis ja Pariisis. Samuti toimus orkestri esimene kontserdireis Suurbritanniasse, kus kahe nädala jooksul anti 11 kontserti. 2021. aasta novembri lõpus osalesid ERSO ja Elts Poolas rahvusvahelisel Kesk- ja Ida-Euroopa muusikafestivalil „Eufonie“. 2019. aastal avasid ERSO ja Neeme Järvi Prantsuse Raadio maineka Montpellier’ muusikafestivali ning orkester käis Kesk-Euroopa turneel, kus Neeme Järvi juhatusel esineti Viini Musikvereini kuldses saalis, Linzi Brucknerhausi suures saalis, Praha Rudolfinumi Dvořáki saalis ja Bregenzi Bodensee saalis ning Mihhail Gertsji juhatusel Saksamaal Erlangenis ja Viersenis. Veel on esinetud sellistel maailmalavadel nagu Berliini Konzerthaus, New Yorgi Avery Fisher Hall (praeguse nimetusega David Geffen Hall), Peterburi filharmoonia suur saal ja Maria Teatri kontserdisaal, Kölni filharmoonia, Helsingi Musiikkitalo, Stockholmi Berwaldhallen jt.

ERSO plaadistuste kõrget kvaliteeti on esile tõstetud mainekates klassikalise muusika ajakirjades ning sellega on kaasnenud mitmed tunnustused, millest olulisim on Eesti esimene Grammy (2004, dirigent Paavo Järvi), värskemad aga aasta klassikaalbumi tiitel 2020. aastal Eesti muusikaauhindade jagamisel Elleri sümfooniliste poemide teise plaadi eest (dirigent Olari Elts) ning kultuurkapitali helikunsti sihtkapitali aastapreemia ERSO-le ja Olari Eltsile seniste Elleri muusika salvestiste eest. Suurepärase koostöö on ERSO-l selliste mainekate plaadifirmadega nagu Chandos, BIS, Onyx, samuti Ondine, ERP jt.

Lisaks kohalikele raadio- ja telekanalitele on ERSO kontserte üle kandnud Mezzo ja medici.tv ning EBU vahendusel on need jõudnud paljudesse Euroopa raadiojaamadesse. 2020. aastal alustas tegevust ERSO TV (erso.tv), kus saab vaadata kõiki orkestri live-kontserte ning juba toimunud esinemisi.

EESTI RIIKLIK SÜMFOONIAORKESTER

Peadirigent ja kunstiline juht Olari Elts

Eluaegne aupeadirigent Neeme Järvi, **kunstiline nõustaja** Paavo Järvi

Koosseis 19. jaanuaril 2024:

I VIIUL

Triin Ruubel
Marge Uus
Kristiina Aimla
Kätlin Ivask
Nina Kawaguchi
Kirti-Kai Loorand
Astrid Muhel
Tõnis Pajupuu
Merje Roomere
Piret Sandberg
Danae Taamal
Kaiu Talve
Tarmo Truuväärt
Liis-Helena Väljamäe

II VIIUL

Kadi Vilu
Maiu Mägi
Triin Krigul
Miina Laanesaar
Kristjan Nõlvak
Varje Rimmel
Mari-Katrina Suss
Marlis Timpmann
Maaren Vihermäe
Annelize Vlasenko
Elisabeth Härmand
Ingel Mättas

VIOOLA

Rain Vilu
Helena Altmanis
Mall Help
Kaja Kiho
Martti Mägi
Juhan Palm-Peipman
Liisi Rusnak
Mari Aasa
Merike Heidelberg
Oliver Vilu

TŠELLO

Theodor Sink
Seulki Lee
Riina Erin
Katrin Oja
Levi-Danel Mägila
Lauri Toom
Margus Uus
Villu Vihermäe

KONTRABASS

Ville Väätäinen
Janel Altroff
Madis Jürgens
Imre Eenma
Xiaonan Nie
Indrek Pajus

HARF

Sara D'Amico
Kaisa Helena Žigurs

FLÖÖT

Mihkel Peäske
Mari-Liis Vind
Linda Vood
Janika Lentsius

OBOE

Guido Gualandi
Aleksander Hännikäinen
Heli Ernits
Tõnis Traksmann

KLARNET

Toomas Vavilov
Valeri Leviand
Kevin Mattias Klasman
José Carlos Domínguez
Almela

FAGOTT

Jakob Peäske
Francesco Pio Russo
Patrick Mauer
Kristjan Kungla

METSASARV

Ye Pan
Mattias Vihmann
Kalmer Kiik
Kalle Koppel
Tõnu Künnapas
Artur Reinpõld
Kalervo Kulmala
Zhaohang Hu
Nikita Matšuk

TROMPET

Villem Süvari
Mart Kivi
Erki Möller
Ivar Tillemann

Chris Sommer
Samuel Jalakas

TROMBOON

Peeter Margus
Väino Põllu
Jüri Leek
Ivar Kiiv (eufoonium)

TUUBA

Cornelius Jacobeit

TIMPANID

Kentaro Yano

LÖÖKPILLID

Kaspar Eisel
Karl Johann Lattikas
Lauri Metsvahi
Terje Terasmaa

SA ERSO juhatus

Kristjan Hallik

Produtsent

Daily Trippel

Orkestri mäenedžer

Marko Metsaru

Partnersuhete ja müügijuht

Signe Vaiknemets

Maine- ja

kommunikatsioonijuht

Kärt Ruubel

Toimetaja

Anita Maasalu

Noodikoguhoidja

Mariell Aren

Disainer

Norman Orro

Personaliijuht

Piret Veensalu

Pillilao juhataja

Egert Leinsaar

Lavameistrid

Jüri Korjus
Heiki Zvorovski

RÉMY MARTIN

XO

THE OPULENCE OF
AN EXTRA-OLD COGNAC

Tähelepanu! Tegemist on alkoholiga.
Alkohol võib kahjustada teie tervist.

KUTSUME KUULAMA

Klassika! ERSO puupillitrio Põltsamaal

K, 24. JAANUAR KELL 16.30, PÕLTSAMAA KULTUURIKESKUS

Kõlab meeleolukas ja virtuoosne prantsuse muusika, lugude vahel räägivad muusikud oma põnevatest pillidest ja nii muusika mängimisest kui ka selle kuulamisest.

HELI ERNITS oboe, JOSÉ CARLOS DOMÍNGUEZ ALMELA klarinet, KRISTJAN KUNGLA fagott

HEROES

R, 26. JAANUAR KELL 19, ESTONIA KONTSERDISAAL

Philip Glass. Sümfoonia nr 4 „Heroes“

Leopold Stokowski. Sümfoonia nr 4 „Serena borealis“

LAURI-DAG TÜÜR kitarr, ERSO, EMTA sümfooniaorkester, dirigent OLARI ELTS

BAS WIEGERS JA AGE JUURIKAS

N, 1. VEEBRUAR KELL 13 (SÜMFOONILINE LÕUNA), ESTONIA KONTSERDISAAL

R, 2. VEEBRUAR KELL 18 (EELKONTSEERT) JA KELL 19, ESTONIA KONTSERDISAAL

Liina Sumera. Uudisteos

Manuel de Falla. „Õöd Hispaania aedades“

Igor Stravinski. „Kevadpühitus“

AGE JUURIKAS klaver, ERSO, dirigent BAS WIEGERS

E · R · · O

Estonia pst 4
10148 Tallinn
tel 6 147 787
erso@erso.ee
www.erso.ee

Kuula ja vaata uuesti!

 ERSO.TV